

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 5 maj 1897, kl. 1 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén.

I en inom Andra Kammarerna väckt motion (n:o 156) har herr *J. Nydahl* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda sådana föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén, att — genom införandet af särskilda kompetensprof, företrädesvis af praktisk art, och genom utfärdandet af andra för ändamålet erforderliga bestämmelser — möjligaste garanti vinnes, att vid sådan befordran endast dertill fullt kvalificerade personer må ifrågakomma.

Rörande det ämne, motionen afser, innehåller det för armén gällande tjänstgöringsreglemente följande bestämmelser:

Del II, kap. 1, § 4, mom. 10. Regementschefen skall känna regementets officerares — — duglighet och användbarhet i tjensten.

— — — mom. 11. Han skall, i hvad på honom ankommer, — — använda all omsorg vid antagandet af personal till de särskilda beställningarne vid regementet samt med oveld och oafåtligt afseende på tjänstens bästa handhafva befordringsväsendet.

— — § 11, mom. 12. Fördelningschefen och generalbefälhafvaren skall känna samtliga regementsofficerares, kapteners och ryttmästares vid de till fördelningen hörande truppförbanden af infanteriet, kavalleriet och trängen duglighet och användbarhet i tjensten samt äfven, med hänsyn till fördelningens öfrige officerare och civilmilitära personer af officers rang, söka förvärfva sig största möjliga personalkännedom.

— kap. III, § 8, mom. 3. Skicklighet och förtjenst, ådagalagda uti redan innehafd beställning på sådant sätt, att enahanda egenskaper kunna förutsättas skola göra sig gällande uti en med högre tjänstegrad förbunden ansvarsfullare beställning, skola, derest inga särskilda kompetensvilkor äro stadgade eller andra föreskrifter lemnade, vara de enda grunderna för såväl befordran som förslags afgifvande till sådan, och, der särskilda kompetensvilkor äro stadgade, uti alla de fall, då val mellan flere kompetente ifrågakommer.

— — — mom. 5, punkt 2. Befordran till officersbeställning äfvensom transport inom officersgraderna sker af Konungen.

— — — mom. 7. Till officersbeställning från och med underlöjtnantsgraden till och med majorsgraden, hvad den senare vidkommer dock så vidt med densamma ej följer chefskap för corps, afgifves förslag af regementschef eller chef, som har regementschefs myndighet öfver personalen.

— — — mom. 11. Chef, som har att yttra sig öfver ett af underlydande chef upprättadt förslag, skall, så vida detsamma icke oändradt tillstyrkes, sjelf afgifva eget förslag, och öfverlemnas detta tillsammans med det förstnämnda till den, det vederbör.

— — § 15, mom. 1. Vid ledighet inom majorsgraden vid regemente af infanteriet, kavalleriet eller artilleriet skall å successionsförslaget uppföras den inom regementet till tjänsterangen främste af kaptenerna, hvilken regementschefen anser dertill skicklig och i öfrigt passande.

Anser sig fördelningschef eller likställd chef icke böra tillstyrka det gjorda förslaget, skall han å det förslag, som af honom afgifves, uppföra annan till den lediga beställningen skicklig och i öfrigt passande kapten vid något af honom underlydande regementen, och bör han härvid fästa behörig uppmärksamhet derå, att en så vidt möjligt jemn befordran till regementsofficersgraderna inom de särskilda officerscorpserna af samma vapenslag sålunda vinnes.

Vid 1891 års riksdag gjorde herr Nydahl i en inom Andra Kam-maren väckt motion, n:o 175, framställning om utfärdande af sådana före-skrifter rörande befordringarne inom svenska armén, att för nåendet af kompani-, squadrons- och batterichefsgraden samt för befordran till major på stat tillfyllestgörande kompetensprof måtte afläggas, egnade att skapa ett rättvist befordringssystem på grundvalen af förtjenst och skicklighet.

Denna motion afstyrktes af det tillfälliga utskott, till hvilket motionen hänvisats, men Andra Kam-maren ådagalade sina sympatier för motionen genom att med 106 röster mot 48 återförvisa ärendet till utskottet, hvilket emellertid med föranledande af den långt framskridna tiden ej medhann att å nyo framlägga ärendet för kammaren.

Till stöd för sin nu väckta motion har herr Nydahl åberopat följande:

»Det förspörjes en ganska allmän klagan, att man i allmänhet ställer för ringa fordringar på kvalifikationerna hos de kompani-, squadrons- eller batterichefer, som befordras till majorer på stat. Å successions-förslag till majorsgraden skall af vederbörande regementschef uppföras den inom regementet till tjensterangen främste af kaptenerna, hvilken regementschefen anser skicklig och i öfrigt passande. Det är allt, hvad en regementschef har att hålla sig till. Men det säger sig sjelft, att då armén har ett fyratiotal regementschefer, äro naturligen åsigterna om hvem som bör anses »skicklig och i öfrigt passande» mycket vex-lande, hvadan tjenstgöringsreglementets föreskrift i detta afseende icke innebär någon tillfyllestgörande garanti för, att endast verkligt kompe-tententa kaptener ifrågakomma till majorsbefordran. Nu skall visserligen arméfördelningschefen till- eller afstyrka ifrågavarande befordringsförslag. Men oafsedt den omständigheten, att arméfördelningscheferna kunna hafva mycket olika anspråk i fråga om de personer, som äro »skickliga och i öfrigt passande» för att vinna majorsbefordran, när förvissa sig nämnda chefer på ett ingående sätt om de föreslagnes duglighet? Under regementsmötena gifves icke tid för dem att på ett grundligt sätt göra sig förtrogna med deras kompetens. Det finnes således ingen annan utväg än att för ändamålet införa och stadga särskilda kompetensprof, på ett ändamålsenligt sätt anordnade och omfattande praktiska ting. Då man t. ex. ansett dylika prof erforderliga inom en så stor armé som den österrikiska, torde det icke vara ur vägen, att man inom en liten armé, som kostar mycket, deråt egnar uppmärksamhet.

Kompetensproffen böra emellertid icke *ensamma* utgöra vilkor för majorsbefordran, utan den, som dertill bör ifrågakomma, bör ega sådana

karaktersegenskaper, att han lämpar sig för ett högre befäl, hvarjemte han bör kunna förete en föregående hedrande militär tjänstemannabana. I sammanhang härmed må påpekas, enligt hvad Andra Kammarens tredje tillfälliga utskott vid 1891 års riksdag anförde, de kvalifikationslistor, som i vissa land läggas till grund för befordringarna och som af vederbörande myndigheter årligen upprättas öfver underlydande officerare, med angifvande af deras personliga egenskaper, duglighet och kunskaper m. m.»

På grund deraf och då åtgärder af nyss berörd art synta motionären egnade att bereda skickligheten och förtjensten rum vid befordran till major på stat, på samma gång de helt visst skulle befordra krigsvetenskapliga studier och höja befordringsnivån, har han med fäst afseende på det viktiga steg, som befordran från kapten till major utgjorde, och med hänvisning till hvad i ämnet förekom vid 1891 års riksdag, funnit sig böra framkomma med den i motionen gjorda hemställan.

Denna motion remitterades af Andra Kammarerna till dess fjärde tillfälliga utskott, som i utlåtande n:o 5 (i samlingen n:o 17) anförde:

»Då man tager hänsyn till, att härväsendet oafslätligen kräfver ökade uppoffringar, att genom ett successivt genomförande af den allmänna värnpligtens idé större delen af landets ungdom tillbringar en vida längre tid än förr under fanorna, att nutidens uppfinningar med deraf härflytande hastiga omstörtningar på vapenteknikens och taktikens områden ställa alltjemt stegrade fordringar på befälet, samt att villkoren för inträde på officersbanan samtigt dermed på senare tiden betydligt skärpts, så kan man icke finna annat, än att det är väl värdt, att statsmagtarna taga under öfvervägande, huru vida i sammanhang dermed äfven nödiga garantier finnas, för att de högre befälsplatserna blifva anförtrödda åt personer, hvilka med afseende å såväl militära kvalifikationer som personliga egenskaper äro väl skickade att fylla dessa viktiga värf; och enär särskildt erhållandet af majorsgraden med dess ökade militära betydelse, större aflöning, längre tjänstgöringstid och fördelaktigare pensionsförhållanden väl får anses medföra inträdande bland det högre armébefälet, vill det synas utskottet, som om motionären med rätta fästat uppmärksamheten på den stora vigten af nödiga garantier för att särskildt vid befordringar till majorsbeställningar endast dertill fullt kvalificerade personer må ifrågakomma.

I likhet med motionären kan utskottet ej frigöra sig från den uppfattningen, att här ofvan intagna föreskrifter med afseende å majors-tillsättningar ingalunda äro tillfredsställande.

För att fullständiga motionärens framställning bör dock göras det tillägg, att arméfördelningscheferna vid de för hvarje särskild fördelning ofta återkommande fältöfningarna med officerare från olika vapen hafva något tillfälle att bilda sig föreställning om de till dessa öfningar inkallade kompaniofficerarnes duglighet och lämplighet för befordran till högre poster, äfvensom att nämnda chefer från ledarne för rekryt- och volontärskolorna kunna inhemta upplysningar om dit kommenderade kompaniofficerares förmåga och skicklighet.

Näppeligen torde emellertid hvarje kapten under sin tjenstgöring såsom sådan blifva i tillfälle att deltaga i dessa öfningar och skolor, och ännu mindre antagligt torde det vara, att samma arméfördelningschef, under hvars inseende han deltagit i dem, kvarstår vid chefsplatsen å den tid, då pröfningen af kaptenens lämplighet att uppföras å majorsförslag sedermera ifrågakommer.

Vidare torde böra erinras derom, att, då vederbörande arméfördelningschef icke kan ega genomgående kännedom om alla de till majorer föreslagnes lämplighet, han vid hvarje majorsförslags pröfning afsigtligt eller icke lär komma att fästa afseende vid sin uppfattning om vederbörande regementschefs förmåga och sätt att bedöma majorskandidaterna. Då dervid arméfördelningschefen utan allt tvifvel skall hysa största förtroendet till dem af hans underlydande regementschefer, som i militärtjenstens handhafvande mest tillgodose de moment af krigstjensten, som synas fördelningschefen viktigast, kan detta lätt medföra en allt för stor ensidighet vid fördelningschefens pröfning af de upprättade majorsförslagen samt lända derhän, att befordringsfrågan kommer att afgöras af omständigheter, som ingalunda tillgodose rättvisans fordringar.

Ett ytterligare hinder för ett fullt opartiskt bedömande af de respektive kompaniofficerarnes inbördes företräden ligger äfven gifvetvis derutinnan, att en del af dem på grund af tillfälliga omständigheter, såsom hoftjenst, riksdagsmannaverksamhet, gardestjenstgöring, högre börd eller framstående förmögenhetsställning, komma i tillfälle att på högre ort göra sina talanger beaktade vida mera, än som är fallet med åtskilliga deras mången gång såväl på det militära området som å karakterens vägnar mera framstående kamrater vid landortsregementena.

Äro emellertid nu gällande föreskrifter rörande befordran till major

otillräckliga och olämpliga, så uppstår frågan, huru desamma skulle kunna göras mera ändamålsenliga.

I sådant afseende kunde ju det af motionären i främsta rummet påyrkade anordnandet af särskilda kompetensprof, företrädesvis af praktisk art, vara värdt beaktande.

Med anledning häraf har på utskottets begäran generalstabens militärstatistiska afdelning med erkännansvärd beredvillighet lemnat upplysningar angående dylika profs förekomst inom utlandets arméer; och får utskottet härmed delgifva kammaren de erhållna meddelandena, så lydande:

*Danska och
norska
detaljerna.*

Enligt inom generalstabens militärstatistiska afdelning tillgängliga källor, erfordras i *Danmark* och *Norge* inga särskilda examina för att vinna majorsbefordran.

Stockholm den 18 mars 1897.

Henri de Champs,
löjtnant.

*Tyska och
schweiziska
detaljerna.*

Tyskland.

För befordran till major erfordras inga särskilda examina.

Schweiz.

För befordran till major erfordras inga särskilda examina.

Stockholm den 18 mars 1897.

Leonard von Mentzer,
löjtnant.

*Enligt
»Taschen-
Ausgabe der
Militär-
Vorschriften.
Heft 91», och
»Reichswehr»
den 24 april
1895, n:o 759.*

Kompetensvilkor för befordran till major inom Österrikisk-Ungerska armén.

För majorsbefordran fordras en särskild så kallad »Stabsofficiers-Prüfung», som pågår ungefär 3 veckor och omfattar lösandet af upp-

gifter sådana som vid våra fältöfningar, anordnandet af öfningar för truppstyrkor intill ett regementes storlek, ledandet af krigsspel m. m.

Kroppslig och andlig uthållighet ingå äfven som vilkor för befordran, hvarför öfningarna ofta pågå i det fria från kl. 8 f. m. till kl. 5 e. m. utan rast, hvarpå följer ett par timmars arbete inomhus.

Stockholm den 16 mars 1897.

Henri de Champs,
löjtnant.

Hvarje befordran till högre grad till och med major är inom engelska armén beroende af vissa prof^{*)}, som officeren har att aflägga. Dessa omfatta förändret af trupp (bataljon eller dermed jemförlig styrka) i olika slags terräng samt en del skriftliga prof liknande dem, som det hos oss tillkommer officeren att lösa under en fältöfning. För kaptenerna af infanteriet tillkommer derjemte att visa prof på nöjaktig färdighet i ridning.

Engelska detaljen. Enligt »Das englische Heer», von le Juge. Leipzig 1896. Och »Öfversigt af Stor-Britanniens härorganisation», af F. A. Ridderstolpe.

Stockholm den 18 mars 1897.

Henri de Champs,
löjtnant.

V. P. M.

angående kompetensvilkor för befordran till major inom italienska armén.

Italienska detaljen.

Nya italienska befordringslagen af den 2 juli 1896 föreskrifver i art. 38 angående befordran till major:

»Majorer utnämnas efter tjänsteålder bland kaptener å vederbörande tjänsteranglista». (I Italien räknas tjänsteåldern till och med öfverstes grad inom vapnet, således har man en tjänsteranglista för infanteriet, en för kavalleriet o. s. v.).

*) Kan knappast kallas »examen».

»Undantag göres för majorer vid sanitetscorpsen, hvilka till 3 fjerdedelar utnämnas efter tjänsteålder och till 1 fjerdedel efter val bland kaptener af sagda corps, hvilka hunnit upp till den äldsta $\frac{1}{4}$ bland kaptenerna af corpsen».

»Kaptener vid generalstaben utnämnas till majorer i det vapen, hvarifrån de utgått, så snart de hunnit upp till den äldsta $\frac{1}{5}$ bland kaptenerna af sagda vapen.»

Art. 39: »Majorerna vid generalstaben utväljas bland majorer af de olika vapnen, hvilka varit kaptener vid generalstaben samt fullgjort minst 2 års trupptjänst som majorer vid det vapen, hvarifrån de utgått.»

Men, enligt art. 1, kan ingen utnämnas till högre grad, som icke, visat sig lämplig att fylla de åligganden, som dermed äro förenade, och enligt art. 24, tillhör det särskilda befordringskommissioner att bedöma kandidatens lämplighet. Ingen kan befordras, som icke erhållit dessa kommissioners bestämda förord och intyg, att han på grund af sin meritförteckning är förtjent af befordran.

Sättet för utrönande af kandidatens lämplighet bestämmes, enligt lagens art. 24, i ett särskildt reglemente, hvilket dock ännu icke kommit generalstaben till handa.

Man torde dock icke allt för mycket misstaga sig uti, att dessa väntade föreskrifter komma att gå ut på en *examen* i fråga om befordran till major.

Den gamla befordringslagen af 1853 föreskref visserligen icke någon »majorsexamen», men under årens lopp har utvecklats sig en praxis i den vägen, så att ännu år 1895 hade kandidat till ledig majorsbeställning att anmäla sig till pröfning inför en kommission, sammansatt af: 1 general, ordförande, 4 generaler eller öfverstar, ledamöter, och 2 öfverstar som suppleanter. Kommissionen var gemensam för hela armén.

Pröfningarna voro ganska stränga och närmade sig i mycket slut-examen vid italienska krigshögskolan.

De omfattade:

teoretiska prof:

1:o skriftligen utveckla och muntligen diskutera en fråga, som utan att anstränga minnet gifver ett mått på kandidatens allmänbildning och vidden af hans militära kunskaper;

2:o på samma sätt utveckla och diskutera en taktisk uppgift — med hjälp af karta — angående en arméfördelnings uppträdande i ett visst krigsläge;

praktiska prof:

1:o att vid en öfning i terrängen — med 2 mot hvarandra opererande styrkor — föra befälet öfver minst 2 bataljoner infanteri med något kavalleri och artilleri (för kandidater af infanteriet) eller (för kandidater af kavalleriet) öfver åtminstone 2 sqvadroner med infanteri och artilleri;

2:o att inom fördelnings- eller brigadförband vid öfning i terrängen föra en styrka af minst regemente af kandidatens vapen.

Kandidaten erhöll betyg dels för hvarje särskildt prof och dels ett gemensamt betyg efter alla pröfningarnas afslutande.

Slutomdömet afgafs af kommissionens ledamöter i sluten omröstning, der hvarje ledamot med »ja» eller »nej» afgjorde kandidatens lämplighet.

För specialvapnen existerade ingen examen.

Stockholm den 16 mars 1897.

Gabr. Hedengren,
underlöjtnant.

Inom **ryska** armén förekommer ej någon examen för vinnande af befordran från kapten (ryttmästare) till öfverstelöjtnant (major finnes ej vidare i Ryssland).

*Ryska
detaljen.*

Stockholm den 18 mars 1897.

K. E. Peterson,
kapten.

P. M.

angående »majorsexamen» inom Frankrike, Holland, Belgien och Rumänien.

Enligt inom generalstaben tillgängliga uppgifter existerar *icke* någon examen såsom kompetensvillkor för majorsbefordran inom *Frankrike, Holland och Belgien.* —

Rumänien:

En majorsexamen existerade åtminstone ända till år 1893.*)

Examensprogrammet innefattade året 1889 (enl. »La revue générale et de l'état-major») följande prof:

I. För infanterister:

A. *Muntlig examen.* — Kompani-, bataljons- och brigadskolan; inre tjänst och fälttjänst; skjutinstruktion och vapenlära; lagar (angående arméens organisation, befälskader, rekrytering, officerarnes förmaner, befordran, pensionering, militära rättsskipningen och disciplinstadga); krigskonst (definition på strategien); taktik, passagera och permanenta befästningar, topografi; geografi (allmän och särskildt Rumäniens); eldhandvapnen med skjutteori.

B. *Skriftlig examen.* — En fråga i krigskonst.

C. *Praktisk pröfning.* — Bataljonsexercis samt mindre fälttjänst-öfning med bataljon efter förutsättning, som först i terrängen erhålles.

II. För kavallerister:

A. *Muntlig examen.* — Sqvadrons- och regementsskolan till fots och till häst; resten af regementena som för infanterist; dessutom kännedom om handboken för kavalleriets pionierer och telegrafister; öfriga krigsvetenskapliga ämnen som för infanteriet, men med särskild tillämpning på vapnet.

B. *Skriftlig examen.* — En fråga i krigskonst.

C. *Praktisk pröfning.* — Kavalleriregementes evolutioner och en mindre fälttjänst-öfning med samma enhet; en rekognoscering (kartutkast och rapport).

III. För ingenjööfficerare och artillerister:

Muntlig och praktisk pröfning i hvarje vapens speciella ämnen. — Sedan 1889 hafva en del förändringar vidtagits, hvarigenom hufvudvigten öfverflyttats från den teoretiska till den praktiska pröfningen.

Enligt Militär-Wochenblatt för 1893 inskränker sig den *muntliga* pröfningen till regementena. Vid det *skriftliga* profvets bedömande känner examinator icke namnet på vederbörande kandidat, hvarigenom man hoppas vinna ett fullt rättvist slutomdöme.

*) Senare uppgift saknas.

Den *praktiska* pröfningen sker offentligt i terrängen och innefattar lösningen af en uppgift med markerad truppstyrka.

Stockholm den 18 mars 1897.

Gabr. Hedengren,
underlöjtnant.

Af dessa handlingar framgår, att särskilda kompetensprof för vinnande af majorsbefordran existera inom en del arméer men inom de flesta arméer icke förekomma.

Då man emellertid tager hänsyn till, dels att någon tjänstegrad, fullt jemförlig med den svenska majorsgraden, hvarken förekommer i Norge eller Danmark, samt dels att vid de utländska arméer, der den allmänna värnpligten är fullständigt genomförd, officerarne torde vara i en så godt som oafbruten tjänstgöring, hvadan rikligare tillfällen än hos oss förefinnas för de öfverordnade att bilda sig ett riktigt omdöme om majorskandidaternas lämplighet, så torde man icke vara berättigad att uteslutande på förhållandena i utlandet grunda sitt omdöme rörande de ifrågasatta kompetensprofvens behöflighet.

Utskottet vill i stället såsom sin mening uttala, att under vår nuvarande arméorganisation sådana prof, som motionären antydt, helt visst skulle, om de lämpligt anordnades, medföra en ökad garanti för att till majorer blefve befordrade personer med framstående militärisk duglighet, hvadan alltså skäl torde förefinnas för införande af dylika prof.

För angifvande, om än endast i hufvudsakliga drag, huru dylika prof borde anordnas, erfordras emellertid en sakkunskap, som icke kan stå utskottet till buds; och vill utskottet fördenskull i sådant afseende endast betona, att enligt dess mening, det borde komma att stå en hvar innehafvare af kaptenensgraden inom de olika vapnen fritt att efter derom gjord framställning, så snart omständigheterna medgäfvé, undergå dylikt prof och deröfver af sakkunnige erhålla betyg; att, derest prof misslyckades, tillfälle torde böra beredas för ett andra profs afläggande efter någon lämplig tids mellanrum, samt att de erhållna vitsorden öfver profven sedermera skulle jemte personliga egenskaper, nit och skicklighet i tjensten, anciennitet m. m. tagas under öfvervägande vid ifrågakommande befordringar.

Det är emellertid ingalunda utskottets tanke, att allenast genom kompetensprovrens införande den omhandlade befordringsfrågan skulle blifva lyckligt löst, utan är det tvärtom en annan sida af saken, som utskottet anser vara än mera beaktansvärd.

Förhållandet är nemligen, som känt är, att militärer i allmänhet i olikhet mot de fleste andra tjänstemän hvarken få söka befordran eller kunna klaga öfver skedda utnämningar. Att härutinnan föreslå någon ändring finner sig utskottet visserligen ej ens kunna ifrågasätta, då sådant helt visst skulle anses medföra en menlig inverkan på disciplinen, hvilken ju betraktas såsom en af härväsendets grundvalar; men då vid ett dylikt befordringssätt det under nuvarande förhållanden alltför lätt kan hända att, äfven om endast förtjente män vid högre befordringar komme i åtanka, andra lika eller ännu mera förtjenta aldrig hafva någon utsigt till avancement, så vill det synas utskottet, som om man äfven borde vara angelägen om erhållande af sådana befordringsregler, att nyssangifna för de enskilde ödesdigra missförhållanden äfven i möjligaste måtto kunde förebyggas och på samma gång en utjemning ega rum beträffande utsigten till befordran de olika regementena emellan.

I sådant syfte har det synts utskottet, som om hvarje majorsutnämning borde föregås af förslag, upprättadt af för sådant ändamål tillsatta kommissioner.

Af dylika kommissioner borde enligt utskottets mening finnas en för hvarje arméfördelnings infanteritrupper, en för de tre sydliga och en för de tre nordliga fältartillerierna o. s. v.

Hvarje kommission kunde bestå af äldste regementschefen såsom ordförande samt derjemte af äldste majoren från hvarje regemente (eller corps) och desslikes af en i kaptensgraden från hvarje regemente (eller corps), vald af dess samtliga kompaniofficerare.

Sedan kommissionen, hvars ledamöter vid förrättningar borde åtnjuta deras tjänstegrad tillkommande resekostnads- och traktamentsersättning, uppsatt förslag å tre personer, skulle det tillkomma fördelningschef eller hans vederlike att efter regements- (eller corps-) chefs hörande lemna förord åt någon af de föreslagna, hvarefter någon bland dem i regeln borde vid tjänstens tillsättande komma i åtanka.

Det inflytande å blifvande tillsättningar, som sålunda skulle beredas officerscorpserna i deras helhet, skulle för visso i ganska hög grad främja ett rättvist befordringsväsende samt väsentligt bidraga till höjande af officerarnes intresse och duglighet i tjensten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet vördsamt

hemställa, att Andra Kammaren, med föranledande af herr Joh. Nydahls föreliggande motion, måtte för sin del besluta,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t utfärda sådana förändrade föreskrifter rörande befordran till major på stat inom svenska armén, att genom bestämmelser i ofvan antydda riktningar största möjliga garanti vinnes, att vid sådan befordran endast dertill fullt kvalificerade personer må ifrågakomma.»

Enligt till Första Kammaren ankommet protokollsutdrag har Andra Kammaren bifallit utskottets hemställan, dock att hvad utskottet i sin motivering anført från och med det stycket, som börjar med »I sådant syfte» till och med det stycket, som börjar med »Det inflytande å» etc. skulle utgå. Detta ärende har af Första Kammaren hänvisats till dess andra tillfälliga utskott.

De af Andra Kammarens utskott anförda skälen för kompetensprofs inrättande gå mestadels ut derpå, att en arméfördelningschef näppeligen har tillfälle att förvärfva nödig kännedom om alla de till majorer föreslagnes lämplighet och att därför lätt en alltför stor ensidighet i hans pröfning kan göra sig gällande. Utskottet har visserligen, förutom hvad motionären i denna punkt anført, påmint derom, att ett dylikt tillfälle finnes vid fältöfningarne, hvarjemte utskottet ansett, att fördelningschefen från »ledarne för rekryt- och volontärskolorna kunna inhemta upplysningar om ditkommenderade kompaniofficerares förmåga och skicklighet», men utskottet har hyst den mening, att näppeligen hvarje kapten blifver i tillfälle att deltaga i dessa öfningar och skolor.

Detta senare antagande torde dock ej hafva giltig grund. Medeltjenstetiden i graden för kaptener och ryttmästare har under de senare åren utgjort tolf år för de förra och elfva år för de senare. Under antagande att af de tolf officerare ur infanteriet, som ur hvarje arméfördelning beordras till fältöfningar, åtta äro kaptener, kommer för en normal arméfördelning om fyra infanteriregementen två kaptener på hvarje regemente att deltaga i hvarje fältöfning. Då fältöfningarne

återkomma hvart annat år och det finnes tolf kaptener på stat vid hvarje regemente, så inses lätt, att i regel hvarje kapten under sin tjenstetid såsom sådan kommer i tillfälle att göra en fältöfning. Der så ej sker, ligger merendels orsaken deri, att vederbörande icke lämpligen kan eller bör beordras till dessa öfningar, och deraf blir å andra sidan en följd, att en del kommer att deltaga i två sådana öfningar. Hvad åter angår deltagande i rekrytskolor (och under samma befälhafvare ställda underbefälsskolor), så pågå dessa årligen vid hvarje regemente särskildt eller ock fördelningsvis, och dit kommenderas eller kunna åtminstone kommenderas i tur alla kaptener såsom ledare. Dertill kommer för ett icke ringa antal kaptener kommendering till någon af de tre infanterivolontärskolorna, af hvilka den största står under befäl af en regementsofficer. Det är förmodligen på sistnämnda skola, som Andra Kammarens utskott syftar, då utskottet anser, att fördelningschefen från »ledarne af rekryt- och volontärskolorna» skulle kunna inhemta upplysningar om aspiranten i fråga. Vid öfriga »rekryt- och volontärskolor» — således det ojemförligt största antalet — är en kapten ledare och fördelningschefen personligen i tillfälle att bedöma hans lämplighet.

Såväl motionären som Andra Kammarens utskott har dessutom förbisett det tillfälle fördelningschefen har att under officersöfningarna (officersmötet) och med ledning af de härunder utförda arbetena bedöma vederbörande kapteners lämplighet såsom ledare af större truppstyrkor. Ifrågavarande öfningar äro ju att anse såsom fältöfningar om ock med kortare varaktighet. I stället återkomma de desto oftare, så att hvarje indelt (icke garnisonerad) kapten såsom sådan i regeln deltagar i sex sådana öfningar. Fördelningschefen bevistar årligen vid ett eller flere regementen dessa öfningar och genomgår efter mötenas slut tillsammans med sin stabschef *santliga* under officersöfningarna utförda arbeten från fördelningens *alla* regementen.

Sammanställes hvad nu är anfördt med hvad motionären och Andra Kammarens utskott erinrat, finner man alltså, att med nuvarande ordning en fördelningschef till att erhålla kännedom om kaptenernas skicklighet har följande tillfällen:

1:o) under de årligen återkommande *beväringrekrytmötena*, till hvilka hvarje kapten under sin tjenstetid såsom sådan kommenderas minst åtta gånger, och hvilka af fördelningschefen inspekteras årligen — i regeln två gånger.

2:o) under de årligen återkommande *rekrytskolorna* eller *-mötena* samt för en del kaptener dessutom under inspektion af eller besök vid en af volontärskolorna.

3:o) under de årligen återkommande *regementsmötena*, till hvilka alla regementets officerare kommenderas, och hvarvid kortare fälttjänst-öfningar utföras.

4:o) Under de, i allmänhet, hvartannat år återkommande större *fälttjänstöfningar* med trupper af alla vapen, som antingen utföras fördelningsvis eller med två fördelningar mot hvarandra och i hvilka hvarje kapten under sin tjänstetid såsom sådan får tillfälle att deltaga flere (i regeln sex) gånger.

5:o) Under de för hvarje kapten hvartannat år återkommande *officersöfningarna* samt vid granskningen af de härunder utförda arbetena.

6:o) Under fördelningens *fältöfningar*.

Vid kavalleriet, der hvarje ryttmästare under sin tjänstetid deltagar i 2—3 fältöfningar och der öfriga öfningar och möten dels förekomma oftare — officersmöte hvarje år — dels pågå under betydligt längre tid än vid infanteriet, har vederbörande fördelningschef ännu oftare tillfälle att pröfva lämpligheten hos de till befordran föreslagne.

Hvad slutligen angår de garnisonerade trupperna, pågå ju deras öfningar året om och fördelningschefen eller den motsvarande chefen kan så ofta han behagar förskaffa sig de åstundade upplysningarne. Artilleri- och fortifikationsofficerare deltaga derjemte utom i fördelningarnas äfven i generalstabens och kavalleriets fältöfningar, hvarjemte båda vapenslagen hafva sina egna fältöfningar.

Beträffande den af Andra Kammarens utskott yttrade förmodan, att den fördelningschef, under hvilken inseende en kapten deltagar i fältöfningar och skolor, mera sällan kvarstår vid chefsplatsen å den tid, då pröfningen af kaptenens lämplighet att uppföras å majorsförslag ifrågakommer, kan det erinras, att en fördelningschef säkerligen ej underlåter att taga del af sin företrädares erfarenhet och åsigter om vederbörandes lämplighet till befordran, helst i fråga om de äldre kaptener, som dertill äro i tur. Utomdess är att märka, att till fältöfningar, som väl kunna anses motsvara ett kompetensprof, företrädesvis kommenderas äldre kaptener, som äro i tur till majorsbefordran, hvarför i regel den fördelningschef, som har att pröfva ett förslag, haft tillfälle att vid en fältöfning personligen bilda sig ett omdöme om den föreslagne.

Af hvad nu anförts har utskottet trott sig finna, att fördelningscheferna näppeligen såsom motionären och Andra Kammarens utskott förmenat sakna tillfällen att bedöma »de till majorer föreslagnes lämplighet». Då dertill regementschefen obestriddigen har tillfälle att i grund lära känna sina officerares förmåga, samt med det beslut Andra Kammaren

i anledning af motionen fattat förslag till besättande af majorsbeställning fortfarande skulle ske i samma ordning som hittills, så har utskottet icke kunnat dela den uppfattningen, att särskilda kompetensprof skulle vara af nöden för att gifva vederbörande tillfälle att förvissa sig om kompaniofficerarnes duglighet och lämplighet för befordran. Det kan å andra sidan sättas i fråga, om dylika prof under nuvarande förhållanden skulle kunna på ändamålsenligt sätt inrättas. Skulle profven omfatta endast lösandet af sådana uppgifter, hvarmed vederbörande kapten under sin föregående tjenstetid haft att sysselsätta sig — de skulle ju företrädesvis vara af praktisk art — så kan med skäl frågas, om det är tänkbart, att vederbörande myndighet genom *ett sådant* prof skulle få en riktigare uppfattning af majorsaspirantens duglighet än den fått genom ett bedömande af *hela hans föregående militära verksamhet*, under hvilken han mångfaldiga gånger förut utfört samma saker. Man måste nemligen tänka sig att sådana mindre omfattande prof, om hvilka nu är fråga, måste, då ju trupp skall finnas att tillgå, förläggas till mötesplatsen, hvars terrängförhållanden väl i regel vore för aspiranten så väl kända, att de uppgifter, som der kunde gifvas honom att lösa, icke skulle erbjuda någon nyhet. Sannolikt skulle enda skilnaden blifva, att aspiranten, i ovisshet om det förestående profvets beskaffenhet och i känslan af dess inflytande på hans framtida bana, skulle försättas i ett tillstånd af osäkerhet och oro, som fördunklade hans omdöme och komme honom att sköta sig sämre än annars. Å andra sidan vore det att befara, att profven, hvilka väl skulle räcka åtminstone två till tre dagar, och som, då fördelningschefen skulle öfvervara dem, väl finge förläggas till regementsmötet, skulle förrycka öfningarne och derigenom lända till skada.

Kan man alltså anse otvifvelaktigt, att dylika kompetensprof af mindre omfattning icke skulle lända till något resultat, så är att tillse, huruvida våra förhållanden skulle kunna medgifva kompetensprof af större omfattning, t. ex. efter förebilden af den Österrikiska »Stabs-officiers-Prüfung», sålunda omfattande fältöfningar med lösning af taktiska uppgifter i terräng, krigsspel, förande af trupper af olika vapenslag (detachment) m. fl. praktiska öfningar, äfvensom, då pröfningen väl hufvudsakligen, men ej uteslutande skulle vara af praktisk art, någon teoretisk pröfning. Mot ett sådant förslag ställer sig svårigheten att anordna profvet. Enligt Andra Kammarens utskotts förslag borde det komma att stå en hvar innehafvare af kaptensgraden inom de olika vapnen fritt att efter derom gjord framställning, så snart omständigheterna medgäfvade, undergå det stadgade kompetensprofvet och derest profvet misslyckades, borde tillfälle beredas för ett andra profs afläg-

gande efter någon lämplig tids mellanrum. Men huru detta önskemål skulle kunna förverkligas, om profven skulle erhålla en sådan utsträckning, som ofvan antydts, är ej lätt att inse. Dylika prof måste, för att vara till gagn, företagas i en för deltagarne obekant terräng, de skulle kräfvä en ej obetydlig tid och ett ej ringa antal deltagare, och tydligen skulle de också medföra ganska betydande kostnader. Och om från en fördelning endast ett ringa fåtal anmälde sig till profvet, huru skulle då förfaras? Det vore näppeligen lämpligt att låta aspiranterna prövas af en annan fördelningschef tillsammans med aspiranterna från hans afdelning.

Dertill är, beträffande ledningen af detachement af flere vapenslag, att märka att det är vid ytterst få mötesplatser, som mer än ett vapenslag har sina öfningar, och icke mer än en garnisonsort, hvarest trupper af alla vapen äro förlagda. Men Stockholms garnison kan ej gerna tjena såsom öfnings- eller pröfningstrupp för alla officerare inom armén, som önska majorsbefordran. Kompetensprof af större utsträckning torde alltså vara förenade med alltför stora olägenheter, för att lämpa sig att införas.

En ytterligare omständighet, som här bör framhållas, är att med inrättande af kompetensprof skapas en ny klass af officerare, nemligen sådana som ej ämna aflägga prof eller som misslyckats i profven. Tillsammans med dem, som visserligen aflagt kompetensprofvet, men som af andra skäl icke anses böra beföras, skulle tvifvelsutän vid hvarje regemente komma att finnas ett ganska betydligt antal kaptener, som icke kunna vänta någon befordran. Erfarenheten särskildt från österrikiska armén gifver emellertid vid handen, att sådana officerare förlora allt intresse för tjensten och att vederbörande regementschef söker att så fort som möjligt blifva dem qvitt. Den utväg, som vanligen användes i den österrikiska armén, nemligen att dessa officerare transporterats till aflägset liggande garnisonsorter, kan emellertid icke komma till användning inom vår armé, hvarest ingen kompaniofficer kan afskedas eller transporterats mot sin vilja. På tal om förhållandena i den österrikiska armén kan för öfrigt nämnas, att om, såsom en talare i Andra Kammaren meddelat, de der införda kompetensprofven vid sin tillkomst helsats med allmänt bifall, så lär numera, enligt uttalanden från senare tider, i stället missbeläthenheten med profven vara allmän.

På grund af hvad nu anförts har utskottet, som icke kan förneka, att klagomål från olika håll en eller annan gång försports öfver en skedd utnämning, dock icke funnit dessa klagomål vara hvarken så

styrkta eller af den beskaffenhet, att utskottet deraf funnit inrättandet af kompetensprof vara af behovet påkalladt eller ändamålsenligt, i allt fall ej i sådan mån, att derigenom uppvägdes de olägenheter, som från andra synpunkter otvifvelaktigt skulle vara med dem förenade, och utskottet hemställer alltså

att Första Kammararen icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Stockholm den 5 maj 1897.

På utskottets vägnar:

F. A. BOSTRÖM.